GAZET'A TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea: Brasiovu, piati'a mare Nr. 22. — „Gazet'a" ese: Joi'a si Duminec'a.
Pretiulu abonamentului: pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni 3 fl. v. a. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu 28 franci.

Anulu XLI.

Se prenumera: la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.
Anunciurile: un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr. v. a. pentru fiacare publicare. — Scrisori nefrancate nu se primescu. — Manuscripte nu se retramitu.

Nr. 14. Dumineca, 19 Februariu|3 Martiu 1878.

Romani'a si Austro-Ungari'a.

Brasiovu, 2 Martiu 1878.

Candu s'a fostu datu pe façia complotulu ungaro-secuiescu, candu fratii nostri de peste Carpati aflara de atentatulu, ce se planuiá in secretu contra patriei loru, tóta press'a romana strigá: Acést'a e multiamit'a vóstra pentru atitudinea leala ce amu observatu intotdeauna façia de voi si care v'a feritu monarchi'a de mari incurcaturi? Diuariele maghiare, incependu dela cele mai opositiunale pana susu la cele mai guvernamentale, respunsera prin a escusá complotulu si a inferá pe romani din nou de falsi si tradatori ai interesseloru europene, de ómeni venali, cari s'au facutu vasalii Russiei si acuma conspira impreuna cu ea contra Austro-Ungariei.

Nici o jumetate de anu nu a trecutu de atunci si astadi trebuie se'si dica chiaru si cei mai fanatici dintre maghiari, ca nedrepte si nefundate au fostu tóte invinuirile loru indreptate contra romaniloru. In façi'a declaratiuniloru france si leale ce le-a facutu guvernulu romanu dilele din urma in Camera si in Senatu, trebuie se se rusineze ori-ce unguru, carui'a passiunea nu i-a tempitu de totu simtiulu de adeveru. Ori-cine va citi discursurile ministrului-presiedinte B r a t i a n u si a ministrului de esterne C o g a l n i c e a n u, tienute in siedinti'a de Luni a Senatului, trebuie se-si dica, ca sub impregiurarile create de resbelulu russo-turcescu politic'a guvernului romanu nu a potutu fi mai leala, mai cu crutiare façia de interessele Europei si ale Austro-Ungariei in specialu, de catu a fostu. Din respectu catra monarchi'a nóstra guvernulu a renuntiatu la proclamarea Domnitoriului de rege, a remasu surdu la propunerile de a se dá Vidinulu Romaniei. Potea elu se faca mai multu?

A facutu si mai multu. Si-a tienutu angagiamentele nu numai façia de Austro-Ungari'a, dér' façia de Europ'a intréga, a aperatu cu firmitate interessele, ce le are acést'a la gurile Dunarei; si astadi ministrulu de esterne a potutu declará, ca Romani'a n'a fostu niciodata mai susu in opiniunea Europei cá acuma si d. Ion Bratianu a potutu se adauga, ca toti agentii poteriloru l'au asiguratu, ca Europ'a are deplina incredere in guvernulu romanu.

Din espunerile dlui Ion Bratianu aflamu, ca trei luni a staruitu Russi'a de densulu cá se subscrie conventiunea si numai candu a vediutu, ca nu se póte altfeliu, candu a vediutu ca Europ'a tace si russii au trecutu, a subscris'o. Mai departe aflamu, ca Russi'a au voitu se faca tratatu de aliantia cu romanii, dér' acesti'a nu au voitu. „N'amu voitu tratatu, dise d. Bratianu, pentru ca n'a m u v o i t u s e m e f a c u v a s a l u l u n i m e n u i, n'a m u v o i t u s e l a s u t i ér'a i n v o i'a o r i - c u i a r' fi." Russii inainte de Plevn'a au oferitu romaniloru Dobrogea, dupa Plevn'a le dá nu numai independinti'a, nu numai Dobrogea, ci catu voru vrea din Bulgari'a chiaru tóte cetatile. Si pentru tóte aceste daruri d. Bratianu nu a avutu nici macaru unu cuventu de multiamire, la tóte a respunsu c'unu refusu rece.

Acest'a se fia óre Bratianu pe care foile din Vien'a si Budapest'a 'lu descrieau cá pe unulu din cei mai periculosi ministri-agitatori, cá pe unu turburatoriu de pace in orientu, care viséza numai de mariri teritoriale, de cuceriri, pe cari spera ale face in Orientu cu ajutoriulu Russiei? Acuma tocmai, candu era timpulu, cá se'si realiseze visurile, candu Russi'a ei oferea teritoriu cu prisosintia, d. Bratianu, capulu atatu de temutu si suspitiunatu alu rosiloru, dovedesce, ca este unulu din cei mai leali, ce-i mai conservatori ministrii in Europ'a.

Fora de a ne face aperatorii guvernului romanu trebuie se recunóscemu, ca atitudinea s'a este in adeveru astfeliu, cá se ne insufle mai cu séma noue austro-ungariloru cea mai mare incredere. Noi avemu celu mai mare interessu, cá Romani'a se devina unu zidu aperatoriu in Orientu si acei'a, cari agitéza necontenitu in contra consolidarii acestui statu, lucra in contra adeveratelorn interesse ale monarchiei nóstre. Astadi se vede ce a fostu si ce este Romanï'a pentru noi. Singura ea, fidel'a sentinela a Europei la Dunare, mai tiene susu cu taria si resolutiune admirabila stindartulu gauritu si sfertecatu alu interesseloru europene.

Vomu merge acolo unde va merge Germani'a si Austro-Ungari'a si tóte poterile, ne vomu adresá acolo unde se adreséza tóte poterile, la congressu, dise d. Cogalniceanu. Asia este, guvernulu romanu a declarat'o destulu de francu si fara siovaire. Romani'a va stá si va cadé cu poterile semnatórie ale tratatului de Parisu, cu Europ'a. Se speramu in interessulu nostru si alu tuturoru popóreloru, in interessulu libertatii si alu civilisatiunei orientului, ca Europ'a se va aflá acuma celu puçinu in stare de a se intrepune cu tóta forti'a pentru aperarea interesseloru sale la Dunare, se speramu, ca vocea Romaniei va fi ascultata la congressulu viitoriu.

Dér' noi austro-ungarii, cari suntemu mai de aprópe interessati, nu ne potemu multiumi cu simpl'a sperantia. Guvernulu nostru trebuie se se pórte façia de Romani'a totu cu aceeasi sinceritate si lealitate, care-o intimpina dela guvernulu romanu. Contele de Andrásy nu trebuie se uite nici unu momentu, ca in acésta monarchia traiescu trei milióne de romani si ca prin urmare Austro-Ungari'a este cu atatu mai multu avisata la o buna vecinatate si amicitia cu miculu statu romanu. Increderea si amiciti'a Romaniei o va avea Austro-Ungari'a numai atunci, candu va sustiené si protegea nationalitatea romana in intru atatu, catu si in afara. „Amu declaratu, dise d. Bratianu, si la Petersburgu si la Vien'a si pretutindeni, ca oricine va atinge nationalitatea nóstra, e inimiculu nostru, ori-cine o sustiene, e amicu."

Conventiunea de armistitiu.

St.-Petersburgu, 4 Febr. 1878.

II. In urm'a propunerei sublimei Porti si a invoirei esprimate de plenipotentiarii sei Ecs. loru Server-pasi'a si Namyk-pasi'a, de a primi basele formulate de Russi'a pentru incheiarea pacei intre partile beligerante, comandantulu-capu alu armatei imperiale russe s'a declaratu gat'a de a face se inceteze operatiunile militare.

Pentru incheiarea unui armistitiu au fostu alesi in calitate de plenipotentiari: din partea A. S. I. comandantulu-capu, Ecs. S. adjutantulu generalu Nepokoicitzky, siefulu statului-majoru, din suit'a M. S. Imperatului, Levitzky, si din partea plenipotentiariloru sublimei Porti Ecs. S. generalulu de divisiune de statu-majoru Nedjid-pasi'a si generalulu de brigada de statu-majoru Osman-pasi'a. Aceste persóne in virtutea deplineloru poteri, cu cari au fostu investite, s'au intielesu asupr'a urmatóreloru conditiuni:

1. Unu armistitiu este incheiatu intre poterile armate ale Russiei, Serbiei si Romaniei de o parte si cele ale Turciei de alt'a, pentru tóta durat'a negotiariloru de pace, si pana la favorabil'a loru isbutire, séu pana la ruptur'a loru. In acésta dóu'a alternativa si mai inainte de reinceperea ostilitatiloru fiacare din partile beligerante va fi tienuta a denunciá armistitiulu cu trei dile mai inainte, insemnandu diu'a si ór'a, candu ostilitatile voru potea fi reluate. Terminulu de trei dile va curge din momentulu, candu un'a din partile respective va fi facutu cunoscutu celeilalte, in positiunile sale ordinulu superioru primitu in acésta privire.

Guvernulu imperialu alu Russiei va propune Muntenegrului de a incetá operatiunile militare si a aderá la conditiunile armistitiului incheiatu intre Russi'a si Turci'a. Sublim'a Pórta, din partiei va face se inceteze operatiunile in potriv'a Muntenegrului.

2. Armistitiulu va avé potere ecsecutiva din momentulu, in care conditiunile sale voru fi primite si iscalite. Trupele unei'a si celeilalte parti, cari dupa acestu terminu voru infrange lini'a de demarcatiune mai josu aretata, voru trebui se se intórca inapoi, daudu inderetu ceea ce au luatu cu acésta ocasiune.

3. Afara de evacuarea fortaretieloru Vidinului, Rusciucului si Silistrei, prevediuta in basele pacei, trupele imperiale otomane voru parasi Belgradjiculu, Rasgradulu si Hagi-Oglu-Bazardjik.

Mai departe se stabilesce line'a de demarcatiune intre armatele russesci, serbesci si romanesci de o parte si armatele otomane de alta. Punctulu 5 dice, ca trupele turcesci se voru retrage din fortaretiele bulgare, cu armele loru, cu munitiunile de resbelu, cu obiectele de echipamentu si cu materialulu care 'lu potu luá cu sine in directiuni anumite. Punctu 6: trupele otomane si corabiile de resboiu voru parasi Sulin'a. Autoritatea militara russa va redicá din Dunare tóte pedecile, va deschide riulu navigatiunei reservandu-si cu tóte aceste priveghiarea. P. 7 dice ca si in provinciile ocupate de trupele russe autoritatile administrative otomane au se functiuneze deocamdata mai departe P. 8. se refera la drumurile de feru. Aceste voru fi respectate de catra russi, cá ori si ce proprietate privata si esploatatiunea loru va fi libera numai materialu de resbelu si trupe turcesci nu se voru poté transportá intre marginele lineei de demarcatiune. P. 9. Pórt'a va ridicá blocarea porturiloru Marei-Negre. P. 10. Bolnavii si ranitii turci cari voru remané in raionulu ocupatu de trupele russe séu serbesci si muntenegrine voru fi pusi sub priveghiarea autoritatiloru russe si aliate. Armistitiulu va incepe se curga dela 31 Ianuariu 7 óre séra. Amenuntele pentru teatrulu de resbelu din Asi'a se voru ficsá acolo. — (Iscaliti) Nepokoicitzki — Levitzki — Nedjib. — Osman.

Predarea Vidinului si Belgragikului.

Cetimu in „Monitoriulu Romaniei":

In urm'a inchieiarei armistitiului armat'a romana, care assediá Vidinulu si Belgradjiculu, a ocupatu aceste cetati. Predarea loru a fostu precedata de urmatórea conventiune:

Intre Escelenti'a S'a Izzet-pasi'a, comandantulu cetatiei Vidinu si Escelenti'a S'a generalu Manu, lucrandu in numele Escelentiei Sale majorului-generalu alu armatei romane, s'a convenitu urmatóriele:

1. Diu'a evacuarii de catra trupele imperiale otomane este ficsata pe mane 12/24 Februariu la amédiu. Unu singuru batalionu va remané in cualitate de sentinela pana la intrarea trupeloru romane.

2. Trupele imperiale se voru opri la Vibolu si Nazir-Mahal'a pana ce, prin midiulocirea autoritatiloru romane, se va ingriji transportulu provisiuniloru diseloru trupe.

3. Trupele romane voru intrá mane, 12/24 Febr. la 3 óre sér'a.

4. Autoritatile militare otomane se indatoréza a desemná oficieriloru armatei romane, cari se voru presentá la órele 4 de diminétia, locurile ce sunt a se ocupá de catra sentinele, locuintiele si celelalte.

5. Onorurile militare se voru dá reciprocu, statulu-majoru romanu va primi defilarea trupeloru imperiale la esirea loru din fortaretie, si vice-versa statulu-majoru otomanu va primi defilarea trupeloru romane la intrarea loru in cetate.

6. Autoritatea civila otomana va primi trupele romane la intrarea loru in Vidinu, spre a asigurá acestoru trupe o primire cordiala si a inlaturá veri-ce nerenduéla.

7. Autoritatea civila va pune la dispositiunea trupeloru romane locuintiele, de cari ea va dispune pentru in-

stalarea loru si le va inlesni midiulóceie de subsistentia si de comunicatiune.

8. Evacuarea fortaretiei Belgradjik se va face in acelasi modu cá acea a Vidinului, adeca trupele otomane, formandu garnisón'a acestei cetati, voru efectuá predarea ei imediatu trupeloru romane, urmandu inse a remané in orasiulu Belgradjik pana la trecerea trupeloru din Vidinu pentru a se impreuná aci.

9. Comissiunea militara otomana, insarcinata de a efectuá predarea cu inventariu a armeloru, munitiuniloru si alte, ce urméza a lasá in depositu la Vidinu, va fi oficialu presentata la marele cuartiru romanu de catra Escelenti'a S'a Izzet-pasi'a.

10. Trupele imperiale otomane, ce voru cantoná in cuartirulu dela Vibolu si Naziru pana la plecarea loru definitiva, voru poté face aprovisionarile necesarie din Vidinu pentru a nu atinge provisiunile loru de drumu.

11. Familiele militariloru, ce insoçiescu trupele imperiale otomane, cari voru porni cu o nópte mai inainte de plecarea trupeloru din etapele dela Vibolu si Naziru, nu voru fi intru nimicu superate in trecerea loru. Catu despre familiele militariloru, cari voru remané la Vidinu, spre a asteptá deschiderea liberei navigatiuni a Dunarei, li se voru acordá de catra autoritatile militare romane tóte inlesnirile pentru a reintrá in caminele loru. Totu asemenea se va urmá si cu familiele refugiatiloru.

12. Autoritatea militara romana se insarcinéza a remite trupeloru imperiale o scrisóre deschisa dreptu titlu pe lenga autoritatile militare serbe in scopu de a asigurá acestoru trupe liber'a trecere printre liniele serbe, conformu itinerariului ficsatu prin articululu 5 din protocolulu de armistitiu.

Facutu in duplu pentru unulu si acelasiu scopu.

Izzet.

Pentru generalulu Manu, siefulu statului-majoru, generalu alu armatei romane. Colonelu Falcoianu.

Dumineca, 12 ale curentei, la órele $3^1/_2$ dupa amédi, armat'a romana a facutu intrarea ei in ultim'a cetate dupa malulu dreptu alu Dunarei, care mai remasese in stapanirea turcésca. Trupele nóstre se compuneau din 16 batalióne din tóte regimentele aflate in Bulgari'a, de cate 2 baterii de fie-care regimentu de artileria si de 3 escadróne de calarasi. Ele au fostu primite la intrarea loru in Vidinu cu onorurile militare stabilite prin conventiunea de predare de catra autoritatile militare turcesti si de intreag'a populatiune a Vidinului. Soldatii nostrii avéu o infaçisare martiala si placuta.

Dupa intrarea trupeloru, 6 batalióne au fostu lasate cá garnisóna in Vidinu, éra cele-l-alte s'au intorsu in cantonamentele loru impregiurulu cetatiei. D. generalu Manu a primitu dupa acést'a autoritatile civile ale orasiului si apoi, insocitu de totu statulu-majoru, a mersu la catedral'a bulgara, unde a fostu intempinatu de cleru in odajdii cu crucea și Evangeli'a. Aci s'a celebratu unu Te-Deum, la care s'a pomenitu numele Mariei Sale Domnitorului. Dupa seversirea Te-Deumului, o deputatiune de notabili Bulgari a venitu spre a esprimá generalului Manu viua recunoscintia pentru natiunea romana si pentru vitéz'a ei armata.

Sér'a, Ferikulu (generalu de divisiune) Izzet-pasia a poftitu pe generalulu Manu, cu intregulu statu-majoru romanu se prandiésca la densulu. Cuartirulu generalu romanu, s'a stabilitu in Vidinu si din acea dî acésta insemnata cetate dunareana se aflà in stapanirea ostiriloru romane.

Despre predarea feciórei cetati a Vidinului catra trupele romane relatéza „Romanulu“ urmatóriele: „Predarea s'a facutu de-a dreptulu de catra pasia-comandantulu Vidinului catra siefulu armatei romane, fora a se pomeni nimicu despre nici o alta potere armata in actulu de predare alu cetatii. Odata actulu inchiaiatu, trupele turcesci au defilatu inaintea statului majoru si a armatei romane asiediata in parada. Predarea s'a facutu catra generalulu Manu, ajutoriulu generalului Cernatu, comandantulu-siefu alu armatei, care se afla in Bucuresci. Trupele turcesci cu arme si bagage s'au retrasu conformu conditiuniloru armistitiului, indreptandu-se spre Nisiu.

„Pe la trei óre a inceputu intrarea trupeloru romane in Vidinu, cu totu aparatulu obicinuitu in asemenea ocasiuni. Mai tóta populatiunea Vidinului atatu turca catu si chrestina iesise inaintea armatei romane, aretandu-i cea mai mare simpathia si salutandu-o cu urari si cu binecuventari. Pe la 5 óre cetatea erá tóta ocupata de romani; tricolorulu romanescu falfaiá pe tóte redutele mandrei cetati turcesci. Acumu s'au potutu constatá stricaciunile imense, ce le-au facutu Vidinului bateriele nóstre de la Calafatu si de la sudulu cetatii. In timpulu bombardarii poporatiunea a suferitu grozavu; ea era gramadita in pimnitie, intr'unu aeru vitiatu de multimea intiesata, de óre-ce, pe langa trupele in garnisóna, vreo dece mii in totalu, cu regulati, cu neregulati, totu in Vidinu se adunasera, si tóte familiele armatei turcesci de la Plevn'a, si o parte din poporatiunea turcésca din giuru, astfeliu in catu in angust'a incinta a acestei cetati se aflau in totalu peste 70.000 suflete. S'a aflatu ca in ultim'a dî de bombardare, candu armistitiulu era deja inchieiatu, dér' necunoscutu inca in Vidinu, toti notabilii orasiului venisera la pasia, comandantu alu cetatii, conjarandu'lu se nu mai urmeze o lupta zadarnica si se capituleze.

Brasiovu, in 27 Februariu 1878.

(—) Judicialia. In urm'a ordinului ministerialu ddto 4 Februariu va intrá in valóre cu prim'a dî a lunei lui Martiu a. c. Articululu de Lege XXII din 1877 „despre procedur'a in cause procesuali mai merunte séu asia numite bagatele.“ Dupa ce acést'a lege taia afundu tocmai in interessele poporatiunei mai serace, care nu dispune de capitalii mari, amu aflatu de lipsa, cá se facemu cunoscute cetitoriloru nostri, cari locuiescu printre poporu, lineamentele principali ale acestei legi.

In tenórea Articulului de Lege LIV din 1868 (procedur'a civila) se pertractau pana acuma processele civile asupra unei pretensiuni pana la sum'a de 30 fl. la judecatoriele comunali, ér' processele pana la 300 fl. la judecatoriile de cercu, de cari se tieneau si unele cause speciali d. e. conturbarile in posessiune, cause de arenda s. a.; altele se mai pertractau in fine si la tribunalele colegiali.

Dela prim'a Martiu voru judecá in cause procesuali afara de judecatoriile de pressa acuma si judii de pace, instituiti prin numit'a lege. Dupa nou'a lege se voru tiené:

1. De competenti'a judecatorieloru de pace:

a) Pretensiuni in bani pana la sum'a de 50 fl. v. a.

b) Incuse pentru mobilie ori pentru lucru, pana la pretiulu de 50 fl.

c) Camete si intertentiuni pana la sum'a de 50 fl.

d) Desdaunari din prevaricatiunile de campu pana la sum'a de 100 fl.

e) Unele processe de chiria.

f) Processele pentru retrocederea unui bunu datu in arenda, déca arend'a anuala nu trece peste 50 fl.

g) In Ungari'a propria și processele de vatamarea onórei.

h) Processele escate cu ocasiunea têrguriloru de septemana si de tiéra pana la 50 fl.

i) Processele metali si de conturbarea posessiunei, inse numai la locuintie si realitati de unu jugeru catastralu.

2. Judecatoriile comunali judeca eschisivu in processe de sub punctele a), b), c), déca sum'a inprocessuata nu trece peste 20 fl., éra processele de sub d) se potu porni la judele de pace ori la judecatori'a comunala.

Dela judecatoriele comunale se face apelatiunea la judecatori'a de cercu, care apoi procede in causele apelate la dens'a, cá judecatoria de pace. In contra sentintieloru aduse prin judele de pace, nu este apelatiune, ci numai plansóre de nullitate in forme, asupra careia decide tribunalulu, pe a caruia teritoriu se afla judele de pace.

Cá jude de pace va functiuná: 1. Judele de cercu pe intregu teritoriulu cercului seu judecatorescu. 2. Pretorele (szolgabireulu) pe teritoriulu cercului seu administrativu. Pretorele inse numai atunci va eserciá functiunea de jude de pace, candu la propunerea comissiunei administrative si cu invoirea ministrului de interne va fi numitu de catra ministrulu justitiei, judecatoriu de pace. Ordinatiunea ministeriala, prin care se introduce citatulu articulu de lege, prescrie si procedur'a, de care voru avé se se tiena judecatoriile comunali si judecatoriile de pace.

Ce e dreptu, procedur'a este fórte scurta si ceea-ce provóca in noi ingrigiri si temere este, cá nu cumva prin celeritatea processuala se se pericliteze deciderea fundamentala a causeloru. O correcta si neprecipitata decidere a causeloru este cu atatu mai de lipsa, ca-ci judele de pace decide definitivu, si gresielele cari le va face densulu din nepricepere séu graba, nu se mai potu repará. Ce amu dori noi mai de aprópe este, cá vr'unulu dintre juristii nostri practici, se compuna pentru poporulu romanu unu manualu instructivu, dupa care acest'a se 'si scie portá elu insusi processele la judecatoriile comunali si de pace.*) Acést'a ar' fi cu atatu mai de doritu, ca-ci nou'a lege stabilesce regul'a, cá partitele se se infaçisieze in persóna, pe candu infaçiosiarea prin advocatu este numai facultativa.

Din Senatulu romanu.

Luni in 13 (25) Februariu a. c. Senatulu a tienutu o siedintia de dî si de nópte, in care guvernulu a datu unele declaratiuni de cea mai mare gravitate politica. Siedinti'a s'a deschisu la $2^1/_4$ óre presenti fiindu 53 senatori sub presedinti'a dlui v.-pres. Dim. Bratianu. Acest'a comunica mai antaiu multiamirile dlui cavaleru Farini, tramisulu M. S. regelui Italiei, pentru simpathiile si iubirea ce Senatulu i-a aretatu (Aplause) D. presiedinte alu consiliului da citire mesagiului domnescu prin care sessiunea ordinara se prelungesce pana la 31 Martiu. D. Dim. Ghic'a interpeléza apoi pe guvernu 1. Déca s'au comunicatu guvernului conditiunile de pace, in ceea ce privesce Romani'a? 2. Cari sunt principiile cari au se conduca pe guvernu façia cu viitoriulu congressu? 3. Ce dispositiuni a luatu guvernulu pe calea diplomatica spre aperarea interesseloru tierii?

D. ministru de esterne Cogalniceanu dice ca va respunde la tustrele intrebari in numele guvernului. Recunósce ca intrebarea onor. interpelante nu e numai a dsale, ci a natiunii intregi. Si nici póte fi altfeliu candu tiér'a e in ajunu a deveni din statu tributariu statu independinte si candu Europ'a are se se rostésca asupra sórtei ei. „Ati vediutu, dice, din diuarie, ca chiaru cabinetele mari n'au avutu cunoscintie oficiale, nu de conditiunile pacii, dér' nici chiaru de basele pacii, decatu la inceputulu lui Februariu. Noi amu primitu aceste conditiuni cu vreo 3 dîle mai in urma; ele se gasescu in „Monitoriulu“ de eri. Amu primitu dér' si noi armistitiulu fara de care nu se poté inchiaiá pacea. In privinti'a acestui armistitiu ve potu declará ca guvernulu a tramisu unu plenipotentiariu la Kazanlik. Elu n'a fostu inse primitu in modu oficialu, din causa, ca Turci'a, acumu cá si in cursulu resbelului n'a voitu se recunósca pe Romani'a, cá statu independente. Amu reclamatu si ni s'a respunsu, ca si imperatulu Wilhelmu a inchiaiatu armistitiulu la Versailles fara a chiamá si pe statele confederate dela sudu. Preliminariele de pace cu care e insarcinatu gener. Ignatieff nu sunt inca facute. Amu primitu invitarea cá se tramitemu unu delegatu pentru acele preliminarie. Acést'a invitare s'a incrucisiatu tocmai cu votulu Camereloru romane dela 26 Ianuariu v. in cestiunea Basarabiei. Acelu votu a facutu mare impressiune. In urm'a lui n'amu mai primitu nici unu respunsu; si Romani'a n'are decatu se ié drumulu care-i convine. Me veti intrebá déca basele pacii trebuie se ne ingrigésca. In modu categoricu nu esitezu d'a dice cum-ca aceste base ale armistitiului sunt de natura a ne ingrigi, a ne jicni. Noi inca de multu amu declaratu, ca nu potemu primi aceste base déca prin cuvintele „despagubire teritoriala indestulatóre“ s'aru intielege conditiunea schimbului Basarabiei. Amu facutu reservele nóstre categorice la tóte poterile.“

„La a 2-a intrebare respundu: Care guvernu, care partida, care romanu póte dice adi altmintrea decatu ca nu damu. Cine póte se se adreseze aiurea decatu acolo unde se adreséza tóte poterile, acolo unde are se se decida de sórtea Turciei, la congressu. Acolo avemu a cere recunóscerea independintii si integritatii statului romanu. Basele pacii ni se paru jicnitóre, amu apelatu si vomu apela inca. Voimu se urmamu o politica romanésca si se primimu binele ori de unde ne ar' veni. Acolo unde tóta Europ'a isi va duce plangerile, acolo ni le vomu duce si noi. Si au credeti dvóstra ca prin conditiunile armistitiului interessele Austriei nu sunt jicnite? Germani'a insesi nu este si ea jicnita? Cu tóte ca d. Bismarck n'a spus'o claru, se póte vedé acést'a din reservele ce-si face pentru drumurile de apa si pentru Dunare. Acolo dér' unde va recurge si Germani'a și Austro-Ungari'a si tóte poterile, acolo vomu recurge si noi.

---

*) Dupa cumu amu intielesu, d. jude de cercu din Brasiovu Iosifu Popu, care a scrisu pana acuma pentru poporulu romanu doue manuale juridice de mare folosu, si anume: „instructiunea pentru intocmirea cartiloru funduarie“, apoi cá jude singulariu alu Gileului „instructiunea pentru judecatoriile comunale in causele indrumate la acele prin art. de lege LIV din 1868“, are laudabil'a intentiune de a edá catu mai curundu o „instructiune pentru poporulu romanu in causele referente la art. de lege XXII din 1877, la judecatoriile de pace si comunali“. Red.

„Dispositiunile ce amu luatu au fostu ca ne amu adressatu la poterile garante, cá se ne recunósca independenti'a si dreptulu de a tramite unu delegatu la congressu, cá se ne apere interessele nóstre. Ne permitemu a ve citi chiaru testulu demerseloru ce amu luatu pe lenga poteri (cetesce). Nu ne amu multiamitu cu atata. Ne-amu adusu aminte ca patru secole amu fostu in legatura cu inalt'a Pórta si ne-amu adressatu chiaru catra dens'a, (Aci cetesce not'a s'a catra ministrulu de esterne alu Turciei, prin care se cere recunóscerea independintiei absolute a Romaniei.) Ne veti intrebá, inse ce resultate au primitu aceste demerse. Demersele stau in man'a nóstra, resultatele in man'a lui Ddieu si a congressului. Nu potemu sci ce va decide congressulu, dér' ve potemu asigurá, ca un'a din cele mai mari poteri si simpathica noue (Germani'a) a declaratu, ca independinti'a nóstra e recunoscuta de faptu. Asemenea ni s'a recunoscutu de poteri si chiaru de Russi'a dreptulu, cá se avemu unu delegatu la congressu. Cumu si ce feliu se va face acést'a nu ve potu spune, repetu inse, ca politic'a nóstra nu póte fi decatu o politica romanésca.“ (Aplause prelungite.)

Dupa domnu Cogalniceanu a vorbitu d. Dem. G h i c 'a spuindu, ca hranesce in anima mahnire contra guvernului, fiindu,ca a lucratu de capulu seu, n'a consultatu pe Senatu, nu l'á intrebatu despre afacerile tierii. Cea mai buna dispositiune spre aperarea interesseloru tierii erá, cá d. ministru de esterne se fi parasitu loculu ce ocupa s. a. Acusarile dlui Ghic'a au datu ocasiunea dlui C o g a l n i c e a n u la o replica vigorósa, din care citamu numai unu pasagiu, celu mai importantu: „Déca vomu fi ascultati in strainatate, dise ministrulu, acést'a nu e onórea si meritulu meu, ci a celoru 5—6 mii morti. N i c i o d a t a, o d e c l a r u, n 'a m u f o s t u m a i s u s u in opiniunea Europei cá acuma. Si chiaru poterea cea mai interesata in cestiunea Orientului, A u s t r i 'a are deplina incredere in noi, ca-ci amu doveditu, ca ne tienemu angagiamentele. Guvernulu austriacu are incredere in noi, pentru ca unu pasu n'amu facutu, fara se aretamu ce voimu. Se facuse spre esemplu chiaru reporturi oficiale, cá domnulu se se proclame rege. Austri'a a disu, ca acést'a ne va creá pedeci, si amu garantatu, ca nu se va face. Ni s'au facutu propuneri de a ni se dá Vidinulu, si amu remasu surdi, pentru ca nu voiamu se avemu certi cu vecinii. Amu mai fostu intrebati déca mergemu la Ádrianopole, si amu spusu, ca nu vomu merge; vomu stá la Dunare unde sunt interessele nóstre si n'amu mersu. Aceste fapte ne-au castigatu increderea tuturoru poteriloru.“ In fine intréba: „Dér' ce, voiti se declaramu resbelu Russiei, candu ea a sfarimatu interesse mai mari decatu Basarabi'a adeca pacea Orientului? Totu ce potemu face in privinti'a Basarabiei este, cá cu intieleptiune, patriotismu, taria se respundemu „N o n p o s s u m u s, cumu amu si respunsu.“

Dupa ce a mai vorbitu d. Carpp si d. Dim. Sturza, s'a suspendatu siedinti'a. La 8 óre séra deschidiendu-se éra; d. Dimitrie G h i c 'a a propusu o motiune, care cerea, cá senatulu se declare, ca ministeriulu n'are destula autoritate morala pentru a aperá adeveratele interesse ale tierii façia cu viitoriulu congressu. Contr'a acestei'a propune d. Voinovu o motiune, care esprimá deplin'a incredere, ca guvernulu va face totu pentru a aperá drepturile si interessele tierii la viitoriulu congresu. D. E p u r e a n u, D i m. G h i c 'a si V a s. B o e r e s c u sustienu motiunea prima si combatu aprigu guvernulu. Boerescu dise intre altele: „Trebuiá cá dela cunoscutu se pasimu treptatu la necunoscutu. Cunoscutu erá tractatulu de Parisu. Guvernulu a lasatu positiunea sigura, pentru a se aruncá in aventuri maretie, grandióse dér' nesigure. Camerele au autorisatu pe guvernu pentru resbelu defensivu ér' nu resbelu ofensivu. Guvernulu sciá ca Russi'a pretinde Basarabi'a, candu a trecutu dér' Dunarea n'a avutu prevedere. Din situatiunea ce ni s'a creatu resulta, ca amu rupt'o cu traditiunile nóstre s. a. La acusarile lui Boerescu respunde d. primu-ministru B r a t i a n u. Intr'unu discursu stralucitu plinu de focu si patriotismu nobilu a respinsu si nimicitu argumentele aduse de opositiune. Acést'a cuventare fórte importanta pentru descoperirile ce le face d. Bratianu in ea, o lasamu se urmeze mai la vale. Adaugemu numai, ca dupa acést'a cuventare senatulu a primitu la 1 óra din nópte motiunea de incredere in guvernu cu 39 contra la 2 voturi si 2 abtieneri. La finea desbaterei a declaratu ministru-presiedinte B r a t i a n u: „Ostirea nóstra va trece Dunarea, ca tractatulu nostru de pace va fi inchieiatu séu directu cu Turci'a séu la congresulu europeanu. Catu pentru neutralitate ea nu se póte impune, ci numai prin staruintia ni se póte concede de catra poteri.“ Éca cuventarea memorata:

D. primu-ministru I o a n u B r a t i a n u: . . . „D. Boerescu a pusu cestiunea in tóta claritatea ei, a disu: ati gresitu dela inceputu pana la sforsitu; resultatulu a fostu desastruosu pentru tiéra, ve facemu gratia de a nu ve tramite la Casatia, dér' duceti-ve acasa. Acusarile sunt: ca ne-amu departatu dela politic'a nationala si amu ruptu tratatulu dela Parisu; in sforsitu, ca amu fostu neleali, astfeliu, in catu Europ'a intrega n'are incredere in noi. Dn. Iepurénu a disu, ca e unu diuariu, care spune acést'a, d. Boerescu a afirmatu dela sine, negresitu dupa cele ce i'au spusu agintii cei tramisi in strainetate. Ni se dice, ca amu facutu o conventiune, nu pentru ca amu fostu nevoiti, ci cá se ne aruncamu in aventuri. Trebuie probe pentru a dovedí aceste afirmari. Ar' trebui se mi se spuna, ca cutare si cutare potere a disu: nu faceti conventiunea, ca-ci nu vomu lasá pe Russi'a se intre in Romani'a. Nu póte d. Boerescu se dovedésca acést'a, ca-ci este unu faptu cunoscutu, ca Europ'a nu numai a lasatu pe russi se vina la noi, dér' i-a lasatu se derime imperiulu otomanu.

Apoi conventiunea e caus'a, ca Russi'a a intratu lá noi? Conventiunea e caus'a, ca Russi'a a trecutu Dunarea si Europ'a a statu cu arm'a la braçiu? Nu; sunt interesse capitale la midiulocu si Angli'a amenintiata a tramisu mai de multe-ori flot'a si apoi a rechiamat'o, si candu a intratu la Constantinopolu, a spusu, ca a intratu nu cá actu de ostilitate, ci cá se apere pe supusii sei. Evenimentele, cari au adusu resbelulu numai pe noi ne-ar' ingrigi? Nu a declaratu guvernulu austriacu, ca interessele austriace sunt jignite si puse in periculu? si cu tóte acestea n'a trasu o pusca. Ce voiesce d. Boerescu? Se fi disu, ca pe noi ne ocrotesce tractatulu dela Parisu, si atat'a totu. Altii diceau se ne ducemu in Olteni'a cu ostirea; ei bine, in Olteni'a amu fostu; altii cereau se ne ducemu la munti. Acesti'a spunea cev'a, dér' pe d. Boerescu nu-'lu intielegu, pentru-ca d s'a nu spune nimicu. Asiu voí, dle Boerescu, se sciu in numele cui vorbesci d-t'a? D. B o e r e s c u: In numele partidei conservatórie. D. p r i m u - m i n i s t r u: adeca in numele „P r e s s e i“, „T i m p u l u i“, „R e s b o i u l u i“; apoi d-vóstra ne acusati, ca amu trecutu Dunarea? Noi nu voimu se spalamu astadi rufele murdare, si unele sunt fórte murdare. Catu pentru Basarabi'a, se scie, ca Russi'a voiá se ne o ié de a dóu'a di dupa tractatulu dela 1856, si ne mai diceti, ca nu v'amu desceptatu? D. Boerescu a disu, ca tóta lumea sciá, ca erá se fia resbelu. Ei bine, déca e asia; dv. ce ati facutu? Si candu ve duceati la Livadi'a, la Petersburgu, n'ati incercatu se vedeti dispositiunile ce erau despre Basarabi'a? Nu se póte se nu fi vorbitu nimicu, dér' n'ati spusu nici odata ce ati vorbitu; eu v'amu spusu.

Candu am venitu la potere, representantele Russiei ne-a intrebatu ce avemu de gandu se facemu. Eu i-am respunsu, ca asteptamu se vedemu ce facu poterile cele mari, cá se ne orientamu. Amu mai spusu, ca n'avemu nici unu simtiementu de ostilitate pentru Russi'a, nici pentru popórele orientale, si de asiu fi avutu asemeni semtiemente ostile catra vr'o potere, n'asiu fi primitu poterea; ca-ci asiu fi facutu pe acea potere vrasmasia a tierii. Eu amu spusu barbatiloru de statu russi, ca nu voiu se superu pe Austri'a si vice-vers'a, si am muncitu se dovedescu tutoru poteriloru, c a r o m a n i i n u s u n t u n u e l e m e n t u, c a r e l e p ó t e f i v a t e m a t o r i u. Acestea le-amu disu si guvernului russescu; dér' e unu punctu negru: Basarabi'a. Mi s'a spusu, ca ne e asigurata prin tractate solemne si temerea nóstra e nedrépta. M'am dusu la Livadi'a, am vediutu, ca nu-mi vorbesce nimeni de Basarabi'a, si atunci am vorbitu eu, am spusu, ca banuiescu cu voru se ne ié Basarabi'a. Prinçiulu Gorciakoff a protestatu, numai d. Ignatieff mi-a spusu in urma, ca n'au fruntaria, si eu m'am silitu se-i dovedescu, ca Russi'a nu castiga nimicu cu Basarabi'a, ca mai multu e pentru ea iubirea a cinci milióne de romani, de catu acea bucata de pamentu.

Candu am inchieiatu conventiunea, am spusu: am o temere si voiu se me asigurati; atunci s'a pusu in conventiune art. 2. Diceti, ca conventiunea sfasia tractatulu dela Parisu? Ei bine, nimeni, nici o potere nu ne-a disu acést'a. Cumu veniti dér' dv., mari patrioti, cari ve ocupati numai de interessele tierei, cumu veniti se dati vrasmasiloru astfeliu de arme in contr'a tierei? Conventiunea ne garantéza teritoriulu in vederea tractateloru, si alte tractate n'avemu decatu celu dela Parisu si cele cu Pórt'a. Tractatulu dela Parisu a remasu in fiintia dupa conventiunea cu Russi'a si elu e in fiintia si astadi. Acést'a au spus'o principele de Bismarck si Auersperg, afirmandu, ca conferinti'a va avé de temeiu acelu tractatu.

Ne acusati, ca n'amu facutu tractatu cu Russi'a. Déca faceamu tractatu, atunci amu fi absorbitu individualitatea nóstra nationala in alt'a, si amu fi meritatu acusatiunea ce ne faceti. N'amu voitu se facemu tractatu, v'o potu dovedi; repetu, n'am voitu tractatu, pentru-ca n'am voitu se me facu vasululu nimenui, n'am voitu se lasu tiér'a in voi'a ori-cui ar' fi. — Se mai dice, ca situatiunea ce am facutu tierii, a cufundatu-o in nomolu si trebuie s'o scapamu. Ati adusu Romani'a, ni se dice, in positiunea cea mai periculósa, si cá s'o scapamu: fugiti de aci. Dér' déca intrau russii fora conventiune la noi erá mai bine? si intrau, cumu au si intratu, ca-ci trei luni a staruitu Russi'a de mine cá s'o subscriu si numai candu am vediutu, ca nu se póte altfeliu, candu am vediutu, ca Europ'a tace si russii au trecutu, am subscris'o. Desaprobatu-m'a Europ'a? Nu. Mai multu: treceau voluntari si i-am opritu, candu am venitu la guvernu. Ce mi s'a disu de poteri? Dati-le drumulu; feriti-ve de conflictu cu Russi'a. Amu cerutu Europei se ne garanteze, séu celu puçinu se ficseze unu drumu; si nici atatu nu s'a potutu, ca-ci Europ'a se aflá in positiunea de a nu se poté opune Russiei, si noi singuri nu poteamu trage sabi'a.

Eri, 'mi dicea d. Ienescu, nu sciu ei ce erá, candu intrau russii alta data, de acei'a vorbescu asiá acumu. D. I e n e s c u: Firesce, ca nu sciu ca sunt mai teneri decatu mine. O v o c e: Ba sciu, dér' . . . . D. p r i m u - m i n i s t r u: Atunci, unii se inavutieau si luau decoratiuni, ér' tiér'a se prepadea, se ruiná. Atunci moreau, dér' pentru interesse straine. Acumu s'au facutu sacrificia, dér' tiér'a s'a folositu, s'a redicatu politicesce. Ne acusati, ca n'amu datu alarma indata ce ni s'a vorbitu despre Basarabi'a. N'amu datu, si voiu spune pentru ce.

Ei, dér' constitutiunea nóstra place poteriloru? Nu; chiaru dlui Boerescu, de ar' fi cancelariu alu Russiei, nu i-ar' placé institutiunile nóstre, nu i-ar' placé parlamentulu, in care facemu atat'a sgomotu; dv. sciti lucrarea mare ce s'a facutu cá se schimbamu institutiunile nóstre, de ce n'ati datu alarm'a atunci? Póte, ca unor'a le-ar' placé mai multu institutiunile restrinse, si ar' fi fostu gat'a se primésca acele sfaturi; in acést'a ds'a gasesce unu periculu, cá si pentru Basarabi'a. In regimulu parlamentariu e tóta siguranti'a; ar' trebui dér' se avemu grija pentru regimulu parlamentariu, cá si pentru Basarabi'a, ca-ci trecemu prin timpuri grele. Se adreséza mai alesu la d. Iepureanu, care se amoreséza de cate o idea si uita totu lenga ea. Acumu d. Iepureanu se ingrijesce a restringe legea electorale, eu facu apelu chiaru la ds'a cá se lucreze pentru intemeiarea regimului parlamentariu. Marele-cancelariu alu Russiei 'mi dicea odata, ca neintielegerea nóstra cu conservatorii vine din caus'a institutiuniloru si ca bine ar' fi se le schimbamu. Am respunsu, ca am facutu multe gresieli, cá si Russi'a, am facutu imprumuturi oneróse, ca institutiunile sunt imperfecte, dér' ele se potu indreptá din ce in ce. Astadi, candu a vediutu pe d. Iepurénu acusandu ministeriulu si aperandu pe d. ministru de esterne, i s'a parutu ca-si cauta colegi cá se faca acele modificari si se adreséza la d. Cogalniceanu cá vechiu maiestru in acést'a.

S'a mai disu, ca tiér'a e cadiuta acumu in ochii Europei. Se vedemu si acésta acusatiune. Valórea militara aterna din nefericire pré multu in cumpen'a diplomatiei si pan'acumu Romani'a n'aterná nimicu, chiaru amicii nostri n'aveau incredere in noi. La 1870 ds'a sciá ce se dospea si avendu amici, a intrebatu: ce positiune ni s'ar' face noue, déca va intrá si Austri'a in resbelu. D. Mellinet, consulu francesu, i-a respunsu, ca noi vomu fi ai acelui'a, care va ocupá mai antaiu tiér'a nóstra. Nimeni nu vrea se ne inarmamu, pentru-ca credea, ca vomu face incurcaturi. Ei bine, trebuiá se facemu se dispara ideile rele ce erau despre noi. Amu facutu dér' tractatu cu Russi'a, care ne garantá institutiunile si teritoriulu si apoi amu intratu in resbelu. D. Boerescu cere, cá se fi facutu si altu tractatu, candu am trecutu Dunarea. N'amu facutu; ca-ci amu fi cadiutu in gresiéla.

Russi'a antaiu nu vrea cá noi se trecemu Dunarea; apoi a voitu, inse ne cerea s'o trecemu asiá cumu cereau diuariele, ce ve representa pe dv., adeca se se dea o divisiune la dispositiunea Russiei, asiá cumu au fostu legiunile bulgare. Ei bine, asiá amu fi conservatu individualitatea nóstra? Nu, noi inse amu pastrat'o distincta; acést'a a fostu grij'a nóstra. S'a vediutu mai multu: ca institutiunile parlamentarie au functionatu, libertatea de presa si de tribuna a fostu fora controlu, fora cea mai mica impedecare. Vitejí'a ostasiloru asemenea mai pre susu de ori-ce lauda. Ei bine, socotiti, ca acést'a n'a fostu de-o mare valóre in ochii Europei? Nu ne-a redicatu, nu ne-a afirmatu, n'a facutu cá lumea se ne stime? Diuariele partidei conservatóre n'au sciutu inse si n'au voitu se se bucure de acele libertati cu mesura, si au facutu pe lume se créda, ca nu suntu pentru libertatea pressei séu a individului si de aceea facu escese pentru a ne sili se luamu in contr'a loru mesurile prevediute de legile in fiintia, séu se facemu legi noui in contr'a libertatiloru publice, adeca se cedamu cereriloru strainiloru. Ei bine, amu avutu invasiunea in tiéra, amu avutu resbelu si n'amu cadiutu in cursa; ca-ci trebuiá se asiguramu tierei nóstre unu titlu de onóre naintea Europei. Ei, dloru, dér' cine a uitatu opiniunea ce inspirasera conservatorii dela noi conservatoriloru din Londonu despre tiér'a romanésca! Se dicea, ca suntemu o natiune anarchica, o a dou'a Polonia. Ei bine, acumu se dice in Angli'a totu despre noi, ca amu doveditu, ca intielegemu regimulu parlamentariu si suntemu demni de independentia.

(Va urmá)

Despre crescerea nationala.

de Dr. Ioanu Mesiota.

(Fine.)

II. Dupa ce am aratatu partea negativa in educatiunea nóstra nationala, se luamu acum'a calea opusa, i. e. se cautamu ce trebnie se facemu, pentru cá se realisamu catu se póte idealulu educatiunei nationale. Cu privire la vieti'a familiara este de celu mai mare interessu pentru desvoltarea nationala, cá parintii se se ocupe insusi catu se póte mai multu cu crescerea copiilorn loru, si cu deosebire se se straduésca a invetiá pe copii mai antaiu limb'a materna; ér' in catu pentru invetiatori este de doritu cá acesti'a se intre in functiunea loru cu cunoscintia deplina despre greu'a si inalt'a loru missiune, cu unu caracteru firmu si cu o pregatire corespundietória.

Ar' fi mai departe de doritu, cá invetiatorii se ste in continua intielegere cu parintii copiiloru incredintiati loru spre crescere si instruire. In privinti'a acést'a se depunu inse dificultati; ca-ci o mare parte a parintiloru nu doresce se aiba nici o comunicatiune cu invetiatoriulu, séu din sumetia, séu din nepasare, séu din nesciintia. Si totusi invetiatoriulu 'lu suplinesce in scóla si trebuie se lucre impreuna cu elu la problem'a cea mai inalta si mai sublima, la cultur'a individului si a natiunei. Déca luamu in considerare si alu treilea factoru, care produce educatiunea, adeca lumea din afara, trebuie se ne intrebamu, ca óre in care orasie se potu infiintiá cu mai bunu succesu pentru educatiunea scólei, se intielege secundarie si superióre, de órace scoli elementarie trebuie sustienute in tóte comunele? La acésta intrebare se grabescu unii a respunde, ca in orasiele mari, de órace aci are copilulu ocasiune a cercetá concerte, teatre, prelegeri, musee etc., care de multe-ori au o influintia decidietória asupr'a copilului, fiindu-ca aci scolariulu mai in etate 'si castiga vrendu nevrendu unu „savoir vivre". Inse in contr'a acestor'a se sustiene si cu tóta dreptatea, ca „savoir vivre" inca nu aduce totdéun'a binecuventare; ca cercetarea prea désa a teatreloru e stricaciósa si ce este mai principalu, ca lucrulu din afara nu póte se se mesure nici odata cu cultur'a estetica, care se castiga si se desvólta cu incetulu, ca-ci radacinele acesti'a jacu adencu in internulu omului si nu se potu octroi. In contr'a orasieloru mici se obiectédia, ca in acestea tinerii studiosi remanu necioplit, naivi si dedati a se ocupá de lucruri mici. De acei'a se póte dice in genere, ca si in privinti'a pedagogica unu orasiu midiulociu cu moravuri si obiceiuri nestricate este loculu celu mai aptu pentru institute secundarie si superióre.

Dupa aceste consideratiuni generale asupr'a celoru trei factori ai educatiunei se revenimu specialu la scóla si se vedemu anume aci prin ce se efeptuesce mai vertosu educatiunea nationala? Fundamentulu educatiunei nationale sunt: 1. iubirea de patria, 2. iubirea a totu ce e nationalu, a limbei si a moravuriloru, 3. iubirea catra intregitatea nationala manifestata prin pietatea catra persónele mari nationale.

Este faptu, care nu se póte negá, ca iubirea de patria a inceputu a scadé. Midiulócele de comunicatiune, despre care mai nainte nici nu visau ómenii, au apropiatu punctele cele mai departate ale pamentului; astadi nu mai cunoscu ómenii nici o distantia, nici o strainatate. In contr'a acestei directiuni cosmopolitice trebuie se descepte scól'a iubirea de patria. Si cumu? Prin aceea, ca destépta in copilu simtiulu dormitandu pentru frumseti'a partiloru locuite de romani, 'lu face cunoscutu cu traditiunea, cu istori'a si cu poesi'a poporului seu.

Strinsu legata cu iubirea de patria este iubirea si stimarea a totu ce e nationalu, ce e proprietate a unui poporu. De acést'a se tiene caracterulu romanu, limb'a — uniculu midiulocu de unitate astadi — imbracamintea, locuinti'a, vieti'a familiara, traditiunile poporale, cantecile nationale etc. Cultivandu-se acestea in copilu, trebuie se se inradacinedie in elu iubirea catra natiunea s'a. Intre obiectele de invetiamentu geografi'a si istori'a au mai mare influintia asupr'a crescerei nationale. Partea cea mai buna, ce o ofera omului istori'a este entusiasmulu, dice Gothe.

Atheneulu Romanu.

Discursulu de deschidere a conferintieloru publice pe 1878, pronuntiatu de d. **C. Esarcu** in sér'a de 8 Ianuariu.

III. — D. Esarcu in acésta parte a discursului seu, aduce la cunoscinti'a publicului cele privitore la moscenirea ce comitele Carolu Rosetti a lasatu Atheneului si la ide'a, ce murindu elu a incredintiatu acestei institutiuni. D. C. Rosetti a lasatu trei immobile, unu teremu si doue case, cu obligatiunea cá acestea se se vendia si cu pretiulu vendiarii se se construiésca unu edificiu care se serve de biblioteca si in acelasiu timpu se serve si intruniriloru si conferentieloru Atheneului. Unulu din aceste immobile, celu mai principalu, cas'a din strad'a Academiei, s'a vendutu prin licitatiune publica si pretiulu vendiarii 40.000 lei s'a si pusu imediatu la dobenda prin ipotec'a trecuta prin tóte formele judiciare. Cealalta casa inca nu s'a potutu vinde. Sum'a de 40.000 impreuna cu alte mici sume a ajunsu astadi prin dobêndi la sum'a de mai bine de 70.000 lei, de care dispnue Atheneulu. — D. Esarcu arata aci ca, inca pe candu se aflá la Rom'a facuse planurile edificiului in cestiune in raportu cu sum'a de care prevedea, ca va dispune Atheneulu astfeliu incatu se incépa imediatu cladirea pe loculu lasatu de comitele Rosetti. Intorcêndu-se inse in tiéra si primindu diverse inspiratiuni a parasitu planurile primitive si a facutu prin architectulu Eforiei spitaleloru noue planuri, impreuna cu tóte lucrarile relative la estimatiune si cu caetulu de insarcinari, cari se ridica la sum'a de 125.000 lei. Totodata a cerutu dela d. ministru de financie loculu de lenga Academia ce privesce strad'a Coltii. S'a formulatu unu proiectu de lege pentru a se cedá Atheneului loculu cerutu. D. ministru de financie n'a intardiatu a presintá Camerei acestu proiectu, care inse cu tóte stradulintiele ce d. Esarcu a depusu, nu a avutu fericirea se ajunga a fi inscrisu la ordinea dilei.

D. Esarcu termina acestu subiectu esprimandu speranti'a ca nu va trece multu timpu si capital'a nóstra va fi inzestrata de unu nobilu edificiu, cu nobile si armoniése proportiuni architecturale. Atheneulu, astadi cam retacindu, isi va avé localulu seu, si art'a si sciinti'a isi voru avé unu templu specialu consacratu esclusivu cultului loru. Societatile artistice propriu dise, mai cu séma, cari au disparutu, societatea amiciloru de Bele-Arte, precumu si cea Filarmonica, precumu si alte intreprinderi de asemenea natura voru reinviá, póte, si vomu poté atunci lucrá cu mai multu amoru si mai multa ardóre pentru a respandi gustulu Frumosului in societatea romana. A resplati gustulu Frumosului prin amorulu si cultivarea arteloru si a lucrá pentru ceea ce se póte numi partea estetica a culturei umane, a fostu pururea un'a din ideele fundamentale ale Atheneului.

O mare esperientia se face, de aprópe unu secolu, in Statele-unite ale Americei, esperientia de care trebuie se profitamu. „Instruiti poporulu" a disu, murindu, Vashington ómeniloru de statu ai Americei: si descendentii acestui ilustru fundatoru alu democratiei americane culesera cu pietate ultimele sale cuvinte. Ei facu tóte sacrificiele pentru respandirea instructiunei in poporu, si cele mai colosale sume se cheltuiescu pentru acestu scopu. Singurulu orasiu New-York are unu budgetu alu instructiunii mai mare decatu alu Romaniei. Cu chipulu acest'a a ajunsu intr'adeveru instructiunea se fia multu respandita in poporu. Ei bine, dice d. Esarcu, nu este, cu tóte acestea, poporulu americanu idealulu, pe care l'asiu dá de imitatu poporului romanu. Grosolanitatea si insusi brutalitatea acestui poporu sunt proverbiale. Estetic'a in simtieminte, in idei, in maniere, este fórte puçinu cunoscuta la Americani; ér' procesele scandalóse si revelatiunile ce ni se aducu de peste Atlantica ne arata, ca o coruptiune inspaimentatória s'a respanditu pana in sferele cele mai inalte ale administratiunei si ale guvernului. Esperienti'a ce se face in Americ'a ne demostra ca, déca instructiunea, adeca desvoltarea facultatiloru intelectuale si dobendirea de cunoscintie intinse este unu mare lucru intr'unu individu cá si intr'o natiune, exista inse ceva si mai mare; acést'a e infrumsetiarea animei, innobilirea sufletului, inaltiarea sentimenteloru, acést'a este in alte cuvinte educatiunea propriu disa. Ei bine, pentru acést'a parte a culturei umane artea póte avé o influentia considerabila si de aceea dorimu, cá ea se ocupe unu locu seriosu in educatiunea nóstra nationala.

Ori-cari voru fi vocatiunile ce vomu urmá in vieatia, dice unu ilustru economistu anglesu Stuart Mill, se cautamu totdeauna se mantienemu viu acea sensibilitate, ce destépta in noi Art'a si Poesi'a. Cu catu datoriile nóstre ordinarie sunt mai prosaice, cu atatu este mai bine a sustiené incordarea sufletului nostru, prin frementarea aceloru regiuni superióre de cugetari si simtieminte, in cari ne ridica si ne mantiene art'a. Frumosulu, adauga marele poetu Goethe, este mai mare de catu binele, ca-ci elu cuprinde binele si mai adauga ceva. Elu este binele inaltiatu la perfectiunea s'a si inzestratu de tóte perfectiunile colaterale, care facu dintr'ensulu o opera complecta. Déca Greci'a, acelu coltiu de pamentu, a ocupatu si ocupa unu locu imensu si in eternu nemuritoriu in istori'a umanitatii, acést'a provine din caus'a amorului seu pentru arta, si secolele, pe cari istori'a le-a numitu secolele cele mari, sunt acelea, in care artele au avutu loculu preponderantu: Secolulu lui Pericles, lui Augustu, lui Leonu X, lui Ludovicu XIV, precumu si numele, pe cari omenirea le pastréza si le pronuntia cu amoru, sunt numele mariloru poeti si mariloru artisti. Se iubimu dér' si se onoramu artele si se le ceremu a ne inaltiá, catu mai desu, in acele regiuni superióre, in care passiunile au mai multa nobletia, cugetarea mai multa vigóre, sentimentele mai multa delicatetia, amorulu o mai lunga durata, sórele o mai mare splendóre! —

(Casu de mórte.) „Stefanu Boeriu din Vádu (comitatulu Fagarasiului), ecsecutoru judecatorescu impreuna cu trei fii ai sei, precumu si cu toti consangenii, anuncia prin acést'a cu anim'a franta de dorere, ca iubit'a s'a soçia respective scump'a loru mama An'a nasc. Strimbu in etate de 32 ani a repausatu in Domnulu la 26 spre 27 Febr. a. c. dupa unu morbu de 5 luni. Toti o deplangu cá pe o soçia adeverata si mama rara. Deci fia-i tieren'a usióra si memori'a eterna!"

Sciri merunte.

Diuariele austro-ungare se ocupa viu cu pregatirile de mobilisare ce se facu si cu creditulu de 60 milióne, ce voiesce se'lu céra Andrásy dela delegatiuni. „Trebuie se ne presentamu la congresu tari si pregatiti la ori-ce eventualitate", striga oficiosii din Vien'a si Budapest'a, maimutiendu pe anglesi. Se dice, ca delegatiunile se voru aduná la 7 Martiu. — In camer'a din Budapest'a s'a desbatutu si contractulu cu societatea Lloyd-ului. Sasii votéza barbatesce cu regimulu, numai la vam'a pe cafea au facutu o esceptiune, fiindu mai multi pentru micsiorarea ei.

In afara situatiune critica neschimbata. Foile din Londr'a au publicatu conditiunile pacii. Intre aceste se afla unu punctu, care dice ca Turci'a concede, cá Russi'a se dé la casu de trebuintia Dobrogia Romaniei, in schimbulu Basarabiei. D. Bratianu a spusu parerea s'a despre acést'a rechiamendu armat'a si declarandu ca Romani'a nu recunósce ce se face de ea fara de ea la Adrianopolu, si va inchiaiá ea singura pace cu Turci'a. Aginti'a russa" dice inse ca conditiunile publicate nu ar' fi esacte. — „Standard" scrie, ca Russi'a e decisa a resolvi definitivu cestiunea orientala si mai bine se va bate si cu Austri'a si cu Angli'a, decatu se lase din pretensiunile sale. Vederemo! — Lordu Derby a declaratu, ca pacea se va subscrie in 2 Martiu. Conferinti'a s'a amenatu pana la finitulu lui Martiu, din causa, ca russii o traganescu.

Ajutorie pentru raniti.

Reginulu-sasescu, 18 Ianuariu 1878.

Onorate dle Redactoru! Nu aflu de convenientu a ve rapi tempulu si mult'a ocupatiune prin astfeliu de adresa, me fortieza inse impregiurarea, cá din lips'a casseloru de schimbu se me adressezu la D-vóstra in speranti'a firma, ca preferindu scopulu, nu veti luá in nume de reu incomodarea mea, ci veti binevoi colect'a acést'a modesta a o inaintá la loculu seu. (Cu cea mai mare placere. Red.) Am onóre a spedá pentru ostasii romani raniti dela romanii din Reginu si giuru dupa listele acluse ·//. sub 1. dupa list a originala Nr. 1 a) in bancnote 27 fl., 18 sfanti in argintu si 52 dgr. scama; 2. dupa list'a originala Nr. 2 b) in bancnote 43 fl. 20 cr., 3 taleri de argintu à 1 fl., 7 coti panza, 2 stergare si 2 merindare; — in sum'a totala 70 fl. 20 cr., 3 taleri si 18 sfanti cu obiectele naturale.

In urma pentru rectificarea mea façia de publiculu contribuitoriu ve rogu a publicá la tempulu seu in stimatulu D-vóstre diuariu colect'a acést'a.

Alu D-vóstre prea deobligatu

P. Barbu, advocatu.

Col'a de colectiune Nr. 1 pentru ostasii romani raniti in resbelulu orientalu la man'a dlui Iosifu Fincu. Colectante Patriciu Barbu din Reginu: Chirilu Fulea, preotu din Filea 1 fl.; Urmatórii domni si dómne din Ded'a: Iosifu Fincu 2 fl., Daniel Stefanu 1 fl., Georgiu Popp 1 fl., Sofi'a Popp 1 fl., Ioanu Popescu, adm. prot. 2 fl., Mateiu Radu, invetiatoriu 1 fl., Csernatony Sándor 1 fl.; Theodoru Siandoru din Cuesdiu 2 fl., Anastasi'a Siandoru 1 fl.; Urmatórele dómne si domni din Reginulu-sasescu: Caroline Orbonasiu 2 fl., Mari'a Lemeny 1 fl., Ecaterin'a G. Marinovits 2 fl., Agapi'a Marinovits 1 fl., Smarand'a Grecu 1 fl., Mari'a Cetatianu 1 fl., Elen'a Patriciu Barbu 18 sfanti in argintu si 52 decagrame scama de inu, Ecaterin'a Sceopulu 2 fl., Nicolae Marinovits 2 fl., I. Marinovits 2 fl. Sum'a 27 fl., 18 sfanti si 52 decagrame scame.

Sz.-Reginu, 18 Ianuariu 1878.

Marinovits. Patriciu Barbu, colectante.

Cursulu la burs'a de Vien'a

din 1 Martiu st. n. 1878.

5% Rent'a charthia (Metalliques) . . .	61.80	Oblig. rurali ungare .	74.50
5% Rent'a-argintu (imprumutu nationalu).	66.25	„ „ Banat-Timis.	77.50
Losurile din 1860 .	110 —	„ „ transilvane .	77.—
Actiunile bancei nation.	783.—	„ „ croato-slav.	83.75
„ instit. de creditu	226.—	Argintulu in marfuri .	106.60
Londr'a, 3 luni. .	119.75	Galbini imperatesci .	5.64
		Napoleond'ori . . .	9.57½
		Marci 100 imp. germ. .	59.—

Editoru: Iacobu Muresianu.
Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.
Tipografi'a: Ioane Gött si fiiu Henricu.